

RINGSAKER KOMMUNE

RÅDMANNEN

Saksbehandler: Åshild Bakken

Direkte linje: 62 33 50 69

Vår dato

14.09.2006

Deres dato

Vår ref.

06/5452-3/K1-010/

Deres ref.

Det kgl. kommunal- og regionaldepartement
Postboks 8112 Dep.

0032 OSLO

FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN - HØRINGSUTTALELSE.

Det vises til departementets høringsnotat av den 20.6.d.å.

Ringsaker formannskap har i møtet den 13.d.m., sak nr. 207, vedtatt slik høringsuttalelse:

"Forslag 1: Kommunen v/valgstyret sørger for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er manntallsført i kommunen, og som har bostedsadresse innenriks (unntatt Svalbard og Jan Mayen).

Kommunens vurdering

Kommunen har ingen merknad til selve forslaget.

Innføring av valgkort som en obligatorisk ordning har imidlertid en økonomisk konsekvens for kommunene, beregnet i høringsnotatet til totalt ca. 27 millioner kr. pr. valg. For Ringsaker kommune vil utgiftene til avvikling av valg øke med 100.000 -150.000 kr. Det forutsettes at staten kompenserer for utgiften gjennom økt rammeoverføring til kommunene.

Forslag 2: Forhåndsstemmeperioden skal avsluttes:

Innenriks: Siste torsdag før valgdagen.

Utenriks: Fredag en uke før valgdagen.

Kommunens vurdering

En ser svært positivt på forslaget. (Se for øvrig kommentar til forslag 4).

Forslag 3: Frist for å søke om å få avgi stemme ved ambulerende stemmemottaking må ikke settes senere enn siste torsdag før valgdagen.

Kommunens vurdering

Forslaget er en harmonisering til bestemmelsen som er angitt under pkt. 2, og en har følgelig ikke noe å bemerke.

Forslag 4: Forhåndsstemmegivningene må være kommet inn til valgstyret innen kl.20 første tirsdag etter valgdagen.

Kommunens vurdering

Det er et klart behov for å lovfeste tiltak som har som formål å redusere antallet forhåndsstemmegivninger som forkastes fordi de kommer fram for seint. Det foreslåtte tidspunktet, tirsdag kl. 20, er imidlertid beheftet med noen betenkeligheter. Som også departementet bemerker, vil den nye tidsfristen føre til at det endelige valgresultatet er ferdig en dag seinere. Forholdet er selvsagt av underordnet betydning sett på bakgrunn av at flest mulig av de avgitte stemmene skal telle med. Imidlertid opplever kommunene, spesielt i forbindelse med kommunevalg, et ikke ubetydelig press for å få det endelige resultatet klart snarest mulig. Ved kommunevalg kan marginene være små slik at "den siste stemmen" kan få avgjørende betydning, spesielt ved kandidat kåringen.

Rent praktisk vil kommunene foreta endelig opptelling, så langt det er mulig, i løpet av tirsdagen. Det foreslåtte tidspunktet, kl. 20, kan føre til at telleprosessen strekkes over mange timer, og belastningen på kommunens ansatte blir stor.

Ved bruk av dataløsning har det blitt langt mer vanlig at kommuner samarbeider ved opptellingen av stemmene. Erfaringer viser at kommunene har stor nytte av et slikt samarbeid. Det forholdet at tellingen, ikke for noen av kommunene, kan anses som ferdig før etter kl. 20 på tirsdagen, gjør samarbeidet vanskeligere/mer krevende.

Ved tidligere valg har Ringsaker kommune vært i kontakt med Posten den dagen fristen går ut, for å få vite om det er fordelt ny post til kommunen utover dagen. Svaret har hver gang vært at postterminalen får forsendelse en gang i døgnet, og kommunens post ligger klar til henting om morgenen. En må gå ut fra at situasjonen er slik i flere kommuner. Uansett vil det ikke være noen ny post å hente for kommunene etter at posthusene er stengt. Tidspunktet kl.20 får følgelig ingen reell betydning.

Som det går fram av høringsnotatet, finner departementet det hensiktsmessig å se spørsmålene om avslutningstidspunkt for forhåndsstemmegivningen og tidspunktet for når stemmegivningene skal ha nådd valgstyret, i sammenheng. Ut fra de momentene som er nevnt, ønsker Ringsaker kommune primært at fristen for når en forhåndsstemmegivning skal være kommet inn til valgstyret, beholdes uendret. Dersom dette anses å føre til problemer med framsendingen av stemmene, bør forhåndsstemmeperioden innenriks avsluttes siste onsdag før valgdagen.

Alternativt foreslår Ringsaker kommune at fristen for når en forhåndsstemmegivning skal være kommet inn til valgstyret, settes til kl.10 første tirsdag etter valgdagen.

Forslag 5: *Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Dersom velgeren ikke har legitimasjon, kan identiteten bekreftes av en annen person over 18 år som legitimerer seg.*

Kommunens vurdering

Den første setningen er i samsvar med den praksisen kommunen følger. Det er følgelig ikke noe å bemerke.

Når det gjelder den andre setningen, er kommunen betenkt over å skulle praktisere en slik bestemmelse. Ordningen vil være lett å misbruke. En kontrollrutine der stemmemottaker fører journal over de som bruker ordningen, anses ikke å virke avskrekkende på velgere som kan tenke seg å jukse under valget. Når velgeren først er krysset av i manntallet, kan evt. feil ikke rettes opp.

Riktignok er det i Norge ingen plikt til verken å være i besittelse av legitimasjon eller å bære legitimasjon på seg. Voksne personer har imidlertid normalt med seg godkjent legitimasjon fordi dette er nødvendig i en rekke sammenhenger. En må gå ut fra at dette også gjelder innvandrere fra ikke-vestlige land siden disse må ha oppholdt seg en viss tid i Norge for å ha stemmerett.

Ringsaker kommune mener følgelig at den andre setningen i forslaget skal utgå.

Forslag 6: *Foreløpig opptelling skal foretas ved manuell telling av stemmesedlene. Foreløpig opptelling av stemmesedlene kan likevel foregå ved edb-teknisk system dersom det benyttes et annet system enn ved den endelige opptellingen.*

Kommunens vurdering

Kommunen har ingen direkte merknad til dette punktet.

Det kan likevel kommenteres at i praksis vil all foreløpig telling bli gjort manuelt fordi to uavhengige tekniske løsninger vil bli altfor dyrt og komplisert.

For øvrig vises til uttalelsen vedr. forslag 7.

Forslag 7: *Kontrolltelling av stemmesedlene pga. avvik mellom foreløpig og endelig opptelling skal foregå manuelt.*

Kommunens vurdering

Ringsaker kommune har ved valget i 2003 og 2005 gjort den foreløpige opptellingen manuelt mens den endelige tellingen er foretatt elektronisk ved bruk av skannere. Kommunen har prøvd ut skannerne og programvaren på forhånd. Det har ikke vært avvik, utover det som normalt vil forekomme, mellom foreløpig og endelig telleresultat. Kommunen har følgelig vurdert dataløsningen som både sikker og ressurs- og tidsbesparende.

Alvoret i en situasjon der det forekommer skanner- eller programfeil som ikke oppdages, er opplagt. På den andre siden vil store kommuner som har tatt i bruk dataløsninger, neppe gå tilbake til manuelle rutiner. Signalene fra staten på andre områder anbefaler da også bruk av elektroniske hjelpemidler i større grad.

For at det ikke skal bli stilt spørsmål ved valgstyrets arbeid i kommuner som bruker datateknologi under opptellingen, anbefales det at både skannere og programvaren underlegges en statlig godkjenningssordning, slik det for øvrig antydes i høringsnotatet.

Det vil normalt være mindre avvik mellom resultatet av den foreløpige og den endelige tellingen. Ett eksempel er sedler som legges i feil partibunke ved den foreløpige tellingen. Slik en forstår det, er det ikke denne situasjonen det tenkes på i forslag 7. For at det skal iverksettes kontrolltelling, som beskrevet i dette forslaget, må det foreligge betydelig avvik som kan ha årsak i enten rutinesvik eller systemfeil. Når avviket oppdages, er sedlene allerede telt 2 ganger, normalt både manuelt og elektronisk, (jfr. forslag 6). Også under en manuell telling kan rutinene svikte og resultere i betydelige feil.

En manuell kontrolltelling, (jfr. forslag 7), utført av andre personer enn de som foretok den foreløpige tellingen, vil antakelig bringe klarhet i de fleste avvikssituasjoner.

Ringsaker kommune mener likevel at forslaget om et lovfestet krav om manuell kontrolltelling går for langt i å detaljregulere valgstyrets arbeid. Det er valgstyrets ansvar å legge fram et korrekt valgresultat. En situasjon der det foreligger betydelig avvik mellom resultatet av den foreløpige og den endelige tellingen, må analyseres og følges opp med "riktige" tiltak for å komme fram til et korrekt resultat. Det er valgstyret som må ha myndigheten til å bestemme hvilke tiltak som er best egnet til å bringe klarhet i en aktuell situasjon.

Ringsaker kommune foreslår derfor at forslag 7 utgår.

En imøteser videre en statlig godkjenningsordning for elektronisk utstyr og programvare som kommunene bruker ved opptellingen av stemmer og valgoppgjøret.

Forslag 8: *Foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på forhånd kan starte søndag før valgdagen.*

Kommunens vurdering

Kommunen har ikke noe å bemerke.

Det kan likevel kommenteres at det synes å være liten harmoni mellom dette forslaget og forslaget om at fristen for når en forhåndsstemmegivning må være kommet inn til valgstyret, skal være tirsdag etter valgdagen, kl.20.

ANDRE TEMA SOM DEPARTEMENTET ØNSKER HØRINGSINSTANSENS SYN PÅ.

Kan skjæringsdatoen for manntallet forskyves fra 31.mai til 30.juni i valgåret uten at dette vil gjøre det vanskelig å sende ut valgkort?

Kommunens kommentar.

Ringsaker kommune vil, antakelig i likhet med de fleste andre kommunene, kjøpe valgkortene fra den leverandøren som blir valgt til å produsere manntallet. Vi har vært i kontakt med vår tidligere leverandør som sier at en forskyving av skjæringsdatoen ikke vil medføre problemer i forhold til klargjøring, trykking og utsending av valgkortene. Det er likevel en klar forutsetning at kravene til valgkortene foreligger i god tid på forhånd. Likeledes må Posten klare å få valgkortene fram i tide.

Bør det innføres restriksjoner når det gjelder mediernes adgang til å publisere meningsmålinger de siste dagene før valgdagen?

Kommunens kommentar

Det foreslås at siste uka før valget skal være fri for meningsmålinger”.

Med hilsen

Hans Jørgen Nordskogen
Jur. rådgiver

Åshild Bakken
Rådgiver